

ДВНЗ «Українська академія
банківської справи НБУ»
С. М. Стукал
Науковий керівник
к.е.н., доц. О. А. Криклій

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ПРОБЛЕМНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА

Розвиток банківської системи протягом останніх років характеризується стрімким зростанням обсягів кредитного портфелю. Така тенденція, а також вплив складних кризових ситуацій, що склалися як на національному, так і на світових фінансових ринках, стали причинами зростання рівня ризику банківського кредитування.

Незважаючи на останні тенденції до зменшення обсягів кредитування, практика свідчить, що прострочена заборгованість залишається однією з найважливіших проблем вітчизняних банків [1].

Головним завданням для менеджменту банку є оптимізація операційних процесів кредитування таким чином, щоб отримати максимально можливий прибуток при прийнятному рівні ризику. Визначальним операційним процесом при управлінні цьому є визначення ймовірності неповернення кредиту конкретним позичальником на основі його оцінки фінансового стану [2] для виявлення потенційно проблемної

заборгованості та вжиття відповідних превентивних заходів.

Для своєчасного коригування роботи з потенційно проблемною заборгованістю при зміні факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ пропонуємо наступний алгоритм інтегральної оцінки рівня проблемності позичальника юридичної особи, що передбачає визначення показника рівня проблемності позичальника:

1. визначення факторів, що впливають на рівень проблемності позичальника-юридичної особи;
2. розподіл виділених факторів на зовнішні та внутрішні, відповідно до їх впливу;
3. систематизація факторів впливу за ступенем їх впливу на можливість неповернення кредиту (фактори позитивного та негативного впливу);
4. градація бальних оцінок факторів відповідно до гранично допустимого значення інтервалу, для показників, за якими встановлено нормативні значення;
5. визначення реального та потенційного рівня проблемності позичальника;
6. розрахунок фактичного значення рівня проблемності позичальника, як відношення реального та потенційного;
7. проведення кількісної оцінки фактичного рівня проблемності позичальника на основі зовнішніх та внутрішніх факторів;

Стукал, С. М. Методичні засади визначення рівня проблемності позичальника [Текст] / С. М. Стукал; наук. кер. О. А. Криклій // Фінансовий і банківський менеджмент : досвід та проблеми : збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених (20-21 листопада 2013 року) / Донецький національний університет. – Донецьк, 2013. - С. 241-243.

8. розрахунок рівня проблемності позичальника як суми показників, що характеризують зовнішнє та внутрішнє середовище позичальника;

9. надання якісної оцінки отриманого показника;

10. графічна інтерпретація отриманих результатів оцінки;

11. прийняття управлінського рішення щодо подальших планів роботи з визначеним кредитом.

З метою прийняття управлінських рішень, котрі необхідно застосовувати до конкретного позичальника, та визначення якісної оцінки рівня проблемності необхідно розрахувати його фактичне значення ($Q_{\text{факт}}$), що обчислюється як співвідношення реального рівня проблемності позичальника та максимально можливого за формулою (1):

$$Q_{\text{факт}} = \frac{Q}{Q_{\text{max}}}, \quad (1)$$

де $Q_{\text{факт}}$ – фактичне значення рівня проблемності позичальника;

Q – загальна оцінка фактичного рівня проблемності позичальника;

Q_{max} – максимальне значення бальної інтегральної оцінки.

Розраховане значення показника дає змогу банку прийняти ефективні управлінські рішення, враховуючи рівень проблемності позичальника. Постійний моніторинг розрахованого показника дасть можливість прослідкувати зміну стану кредиту та оперативно

реагувати на вплив зовнішніх та внутрішніх факторів залучено від виділеної зони проблемності кредиту.

Отже, показник рівня проблемності позичальника враховує фактори зовнішнього та внутрішнього середовищ, що дасть можливість банку визначити ступінь ризику проведеної операції та оцінити обсяг можливих втрат майбутнього доходу.

Список використаних джерел

1. Річний звіт НБУ за 2012 рік [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України.- Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=58024&cat_id=58023

2. Примостка, Л. О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : підручник / Л. О. Примостка. - 2-ге вид., доп. і перероб. - К. : КНЕУ, 2004. - 468 с. ISBN 966-574-626-x.

3. Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] : положення, затверджене Постановою НБУ від 25.01.2012 р. № 23. – Режим доступу - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.

4. Мірошніченко О. В. Конкурентоспроможність банку в умовах сучасного економічного розвитку / О. В. Мірошніченко //

Стукал, С. М. Методичні засади визначення рівня проблемності позичальника [Текст] / С. М. Стукал; наук. кер. О. А. Криклій // Фінансовий і банківський менеджмент : досвід та проблеми : збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених (20-21 листопада 2013 року) / Донецький національний університет. – Донецьк, 2013. - С. 241-243.

Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць – Суми : УАБС НБУ, 2007. – Випуск 19. – С. 358–364 (0,33 друк. арк.).

5. Сало І. В. Науково-методичні підходи до ідентифікації та оцінки кредитного ризику банку / І. В. Сало, Н. П. Верхуша // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Харків, 2011. – Вип. 1 (10), частина 2. – С. 11-18. Особистий внесок здобувача: обґрунтовано сутність і технологію оцінки кредитного ризику банку.